

Tobies Grimaltos

**Els enigmes lògics
d'Eulogi Ver**

Edicions del Bullent

ÍNDEX

PRÒLEG	9
1. EL RETORN D'EULOGI VER	15
2. SEGELLS VERDS I ROJOS	19
3. LA SOLUCIÓ AMAGADA DARRERE D'UNA ENDEVINALLA	27
4. RETRATS DE FAMÍLIA DOBLES	31
5. LA MENTIDA D'EULOGI VER	37
6. ESPERANÇA I LES CAPSES	43
7. ELS FILLS DEL MOLINER	49
8. EL BESSÓ FAL·LAÇ D'EULOGI VER	55
9. QUI HO POGUÉ DIR?	63
10. PARADOXES	69
11. LA FAL·LÀCIA D'ÈDIP	75
12. ON ÉS CLARA?	85
13. BALPENSATS	91
14. EL MESTRE INFAL·LIBLE	95
15. EL COMIAT	101
16. ÍNDEX ANALÍTIC	105

PRÒLEG

Vet aquí un filòsof amable, sincer i generós que es delia per compartir allò que sabia; un pensador viatjat que, després d'investigar durant dècades enigmes sobre el llenguatge i el coneixement, i de viure mil i una aventures, va tornar al poble per a seguir fent allò que més l'apassionava: ensenyar a pensar millor. Podríem estar parlant de Tobies Grimaltos, l'autor. Però també d'Eulogi Ver, el nostre protagonista.

Els enigmes lògics d'Eulogi Ver és una petita aventura intel·lectual; un exercici lingüístic, lògic i filosòfic. Un joc de pensar, al capdavant. Narrativament, l'obra s'articula a través dels diàlegs entre Eulogi i els seus deixebles, un grup de joves extremadament curiosos i intel·ligents. En cada capítol Eulogi presenta un nou repte, una endevinalla que els seus interlocutors (i el lector!) hauran de resoldre. Al final, tot aquest esforç haurà valgut la pena.

M'agrada pensar que l'obra hauria pogut portar per títol *Sòcrates al País de les Meravelles*. Sens dubte, Eulogi ens recorda al mestre de Plató: el recurs del diàleg, els deixebles, la figura del savi; el retorn a la forma primigènia de filosofar i les contínues referències al món grec (no és casual el nom del personatge principal: «Eu-logos»). Tanmateix, Eulogi Ver és, en certa manera, més modest que Sòcrates: mentre que el savi grec aspirava a conèixer el món de les idees (el Bé, la Justícia, la Bellesa), el nostre prota-

gonista vetlla només pel bon raonament i per distingir la veritat de la falsedat i de la mentida. Una tasca aparentment humil, però que acaba revelant-se hercúlia.

Eulogi s'interessa per la veritat, però, evidentment, no coneix totes les respostes. Tot i així, té una característica molt especial: només diu allò que *creu* que és veritat. El matís és essencial: tan sols els déus són omniscients; als humans únicament ens resta la possibilitat de dir allò que creiem cert. No tenim el poder de la infalibilitat, però podem ser sincers.

Com ens imaginem un personatge que únicament diu allò que creu veritat? L'Eulogi de Grimaltos és una persona entranyable, agradable, gentil; un home que obre les portes de sa casa als deixebles, que no té res a amagar. Un ésser sensible, al capdavant, com queda reflectit en l'últim capítol (sobretot, no us perdeu el final!). Suposo que és una cara de la veritat: aquella que ens apropa a l'ideal. Tanmateix, hom se'l podria imaginar d'una manera completament diferent: aspre, cantellut, difícil. La veritat també pot ser dura, malgrat ser extremadament valuosa. Com va dir Nietzsche: «La fortalesa d'un esperit es pot mesurar per la quantitat de veritat que pot suportar». Triar la faceta amable de la veritat permet a Tobies escriure un llibre divertit i lluminós. Una llicència poètica plenament justificada.

Ja he explicat per què l'obra té quelcom de socràtic. El lector, però, també hi trobarà una porta a un País de les Meravelles. Lewis Carroll, matemàtic de formació, construí l'univers d'Àlícia i els seus personatges com a excusa per a plantejar de manera atractiva un munt de trencaclosques lògics. Grimaltos també aprofita unes converses entre amics, aparentment innòcues, per a desplegar un reguitzell d'idees i conceptes lògics, disfressats de petites endevinalles. El llibre no té caràcters fantàstics —més enllà de la inver-

semblant honestedat radical d'Eulogi—, però sí un munt de reptes i girs sorprenents que interpel·len el lector.

Per a entendre com narrativa i lògica poden arribar a entrellassar-se, només ens cal recordar un petit fragment d'*Àlícia en el País de les Meravelles* (que el lector comprendrà millor després de llegir el llibre que té entre les mans):

—Llavors has de dir el que penses —va continuar la Llebre de Març.

—Ho faig —va replicar Àlícia precipitadament—; almenys... almenys penso el que dic... que és el mateix.

—Ni molt menys! —va dir el Barreter—. Vaja, és com si diguessis que «veig el que menjo» és el mateix que «menjo el que veig»!

—És com si diguessis —va afegir la Llebre de Març— que «m'agrada el que tinc» és el mateix que «tinc el que m'agrada»!

—És com si diguessis —va afegir el Liró, que semblava parlar mentre dormia— que «respiro quan dormo» és el mateix que «dormo quan respiro»!

Efectivament, «un llibre que fa pensar» no és el mateix que «un pensar que es fa llibre». Amb tot, *Els enigmes lògics d'Eulogi Ver* té l'estranya virtut de fer les dues expressions veritat.

Per acabar, no puc sinó abordar una pregunta que probablement molts lectors es faran: cal tenir coneixements previs de lògica o epistemologia per a seguir l'obra? La meva resposta té forma de trencaclosques, el qual prepararà el lector per al que ha de venir:

- O bé el lector té els coneixements previs de lògica i epistemologia o no els té.

- Si no en té els coneixements, el llibre li agradarà perquè representa una introducció estimulante.

- Si en té els coneixements, el llibre li agradarà perquè presenta alguns problemes clàssics d'una manera divertida, atractiva i enginyosa.

Si la conclusió us resulta clara, potser formeu part del segon grup; si no, probablement, pertanyeu al primer. Sigui com sigui, la lectura d'aquest llibre us farà gaudir de la filosofia i de la literatura.

Marc Artiga
Catedràtic de Lògica i Filosofia de la Ciència
a la Universitat de València

«Pocques persones es preocupen d'estudiar lògica, perquè tothom es concep a si mateix com a suficientment expert en l'art de raonar. Observe, però, que aquesta satisfacció es limita al raciocini propi, i no s'estén al dels altres.»

Charles SANDERS PEIRCE

